

prima instanță: E. Tverdohleb

dosarul nr. 2ra-998/15

instanța de apel: T. Duca, S. Procopciuc, E. Grumeza

ÎNCHEIERE

29 aprilie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președinte, judecătorul

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Tamara Chișca-Doneva

Valentina Clevadî

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Alexandra Medvețcaia

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Asociației de Economii și Împrumut „Colicăuți” împotriva Alexandrei Medvețcaia cu privire la încasarea datoriei și acțiunea reconvențională a Alexandrei Medvețcaia împotriva Asociației de Economii și Împrumut „Colicăuți” cu privire la declararea nulității contractului

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 04 noiembrie 2014 prin care a fost respins apelul declarat de Alexandra Medvețcaia și menținută hotărârea Judecătoriei Briceni din 18 mai 2013, prin care a fost admisă acțiunea inițială și respinsă cererea reconvențională

constată:

La 11 septembrie 2012, AEÎ „Colicăuți” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Alexandrei Medvețcaia cu privire la încasarea datoriei.

În motivarea acțiunii a invocat că conform contractului de împrumut nr. 325 din 30 decembrie 2009 a acordat Alexandrei Medvețcaia un împrumut în sumă de 35000 lei, cu termen de rambursare la 01 februarie 2012.

Susține că în baza acestui contract, pârâta și-a asumat obligația de a executa contractul conform graficului de rambursare a dobânzii, cât și a împrumutului în întregime, însă nu a respectat condițiile contractuale, nu a achitat plățile stabilite prin contract, astfel, datoria acumulată fiind de 46470,26 lei, constituită din 35000 lei împrumut, 3152,01 lei dobândă, 7630 lei penalități de întârziere la împrumut, 687,35 lei penalități de întârziere la dobândă.

Subliniază că în adresa Alexandrei Medvețcaia a fost expediată o notificare prin care, în temeiul art. 1156 și 1242 Cod civil, ultima a fost informată despre termenul de scadență a contractului de împrumut, acordându-i încă un termen de 10 zile pentru achitarea tuturor plăților, însă până în prezent, pârâta refuză achitarea datoriei.

Îți întemeiază pretențiile în baza dispozițiilor art. 166, 167 CPC, art. 1156, 1242, 1243 Cod civil.

Solicită admiterea acțiunii, încasarea de la Alexandra Medvețcaia în beneficiul AEÎ „Colicăuți” a datoriei în sumă de 46470,26 lei, precum și a cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea Judecătoriei Briceni din 14 septembrie 2012 a fost aplicat sechestru asupra terenului agricol cu suprafața de 0,807 ha, numărul cadastral 1420107098, amplasat în extravilanul s. Colicăuți, r-nul Briceni, ce aparține Alexandrei Medvețcaia.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 20 decembrie 2012, a fost respins recursul declarat de Alexandra Medvețcaia și menținută încheierea Judecătoriei Briceni din 14 septembrie 2012.

La 20 martie 2013, AEÎ „Colicăuți” a depus cerere de completare a temeiurilor și concretizare a cerințelor.

În motivarea acțiunii a invocat că pct. 2.5 al contractului de împrumut nr. 325 din 30 decembrie 2009, este prevăzut expres care este rata dobânzii contractuale și anume că pentru utilizarea împrumutului beneficiarul achită asociației dobânda în mărime de 27,5 % anual. Rata dobânzii este variabilă, va fi stabilită unilateral de asociație și va fi comunicată beneficiarului cu 10 zile lucrătoare înainte de modificare. În cazul dezacordului cu noua rată a dobânzii, beneficiarul este în drept de a rezilia prezentul contract și în termen de 10 zile să achite anticipat și integral împrumutul, dobânda aferentă și alte plăți prevăzute de prezentul contract. Pentru perioada de timp ce urmează după expirarea acestor zile la suma nerambursată se calculează dobânda la rată nouă.

Susține că circumstanțele menționate sunt confirmate în mod expres prin procesul – verbal nr. 1A al ședinței Consiliului AEÎ „Colicăuți” din 21 ianuarie 2009, or, conform pct. 2 al deciziei stabilit, conform scrisorii de la Corporația de Finanțare Rurală începând cu 01 februarie 2009, mărimea dobânzii la împrumuturile luate și acordate în mărime de 27,5 % anual și comision de 2,5 %.

Afirmă că reieșind din dreptul de a modifica unilateral rata dobânzii, în temeiul procesului – verbal nr. 3 al ședinței Consiliului AEÎ „Colicăuți” din 26 ianuarie 2010, prin pct. 2 al deciziei a fost prevăzut că la împrumuturile anilor precedenți de stabilit dobânda în mărime de 23 % anual, începând cu trimestrul II al anului 2010, iar în temeiul pct. 2.5 al contractului de împrumut, s-a decis micșorarea ratei contractuale stabilite la cuantumul de 23 % anual.

Menționează că părțile contractuale au prevăzut plata unei alte rate a dobânzii contractuale, decât cea egală cu rata de refinanțare a BNM.

Mai notează că potrivit pct. 2.5 al contractului menționat, pentru utilizarea împrumutului, beneficiarul achită asociației dobânda în mărime de 27,5 % anual, iar ulterior, a modificat unilateral rata dobânzii contractuale, fiind micșorată la cuantumul de 23 % anual.

În circumstanțele expuse, beneficiind de drepturile sale contractuale și valorificând integral mijloacele financiare împrumutate, pârâta și-a asumat și obligațiunea să plătească dobânda contractuală la rata prevăzută de clauzele actului juridic semnat. Iar din materialele cauzei rezultă că a plătit dobânda contractuală până la situația din 08 mai 2012.

Menționează recurentul că are dreptul de a pretinde inclusiv și la încasarea de la pârâta a dobânzii de întârziere contractuală și legală, în cuantumul și condițiile stabilite de contract și de legislația aferentă, pe motiv că pârâta nu și-a onorat

obligățiile contractuale cu privire la rambursarea împrumutului, a încălcat dispozițiile contractului de împrumut, nerespectând termenul de rambursare a împrumutului, precum și prevederile legislației în vigoare cu privire la executarea obligațiilor.

Relevă că potrivit art. 602 alin. (1) Cod civil, în cazul în care nu execută obligația, debitorul este ținut să-l despăgubească pe creditor pentru prejudiciul cauzat astfel dacă nu dovedește că neexecutarea obligației nu-i este imputabilă.

Totodată, în acord cu prevederile art. 872 alin. (1) Cod civil, în cazul în care împrumutatul nu restituie în termen împrumutul, împrumutătorul poate cere pentru întreaga sumă datorată o dobândă în mărimea prevăzută la art. 619 dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Menționează reclamantul și dispozițiile art. 619 alin. (1) Cod civil, care statutează că obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5 % peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Reieșind din faptul că împrumutul nu a fost rambursat de către pârâtă conform pct. 2.8 al contractului pentru perioada de 180 de zile, urmează a fi încasată și penalitatea în mărime de 12600 lei.

La fel, susține reclamantul că este necesară aplicarea imperativă și calcularea dobânzii de întârziere legale la rata de bază stabilită de BNM pentru perioada respectivă și coeficientul de 5,0 % peste rata dobânzii prevăzute de art. 585 Cod civil, potrivit alin. (1) art. 619 Cod civil, ceea ce constituie în total suma de 2122,53 lei.

Indică că potrivit art. 513 Cod civil, debitorul și creditorul trebuie să se comporte cu bună-credință și diligență la momentul nașterii, pe durata existenței, la momentul executării și stingerii obligației.

Iar prin prisma prevederilor art. 512 alin. (1) Cod civil, în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

Invocă și prevederile art. 514 Cod civil, potrivit căruia obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Menționează și conținutul art. 572 alin. (2) Cod civil, care stipulează că obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

Mai indică că potrivit art. 872 alin. (1) Cod civil, în cazul în care împrumutatul nu restituie în termen împrumutul, împrumutătorul poate cere pentru întreaga sumă datorată o dobândă în mărimea prevăzută la art. 619 dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Solicită admiterea cererii, încasarea de la Alexandra Medvețcaia a datoriei restante în sumă totală de 61122,15 lei, ce constă din 35000 lei împrumut restant, 9950,69 lei dobândă restantă, 12600 lei penalități la împrumut restant, 1448,93 lei penalități la dobânda restantă, 2122,53 lei dobânda de întârziere, precum și a cheltuielilor de judecată în valoare de 1833,67 lei.

La 20 martie 2013, Alexandra Medvedțcaia a înaintat acțiune reconvențională împotriva AEÎ „Colicăuți” cu privire la declararea nulității contractului de împrumut nr. 325 din 30 decembrie 2009.

În motivarea acțiunii reconvenționale a invocat că la semnarea contractului de împrumut nu și-a manifestat voința spre nașterea drepturilor și obligațiilor corespunzătoare, ori aceasta nu a primit suma indicată în contractul de împrumut, menționând că contractul de împrumut este fictiv, deoarece, nu a avut intenția ca contractul menționat să producă efecte juridice, acesta creând doar o aparență juridică.

Indică prevederile art. 195 Cod civil, care stipulează că actul juridic civil este manifestarea de către persoane fizice și juridice a voinței îndreptate spre nașterea, modificarea sau stingerea drepturilor și obligațiilor civile.

Iar potrivit art. 221 alin. (1) Cod civil, actul juridic încheiat fără intenția de a produce efecte juridice (actul juridic fictiv) este nul.

Susține că a beneficiat de un împrumut, fiind semnat contractul de împrumut nr. 325 din 30 decembrie 2009, cu termenul de rambursare la 10 decembrie 2009, obiectul căruia a constituit suma de 41657,29 lei.

A fost încheiat un contract de împrumut cu soțul ei Nicolai Medvețchii și cu fiul ei Serghei Medvețchii.

Susține că la data scadenței, nici ea și nici soțul ei, din lipsa mijloacelor bănești, nu au restituit împrumutul.

Subliniază că de către administrația AEÎ „Colicăuți” a fost invitată împreună cu Ala Cernovod și Vadim Cernovod în vederea clarificării situației, la care au semnat anumite acte propuse de directorul asociației. La materialele cauzei se regăsește cererea de împrumut din 28 decembrie 2009, în care se indică că solicită acordarea unui împrumut de 35000 lei, fiind indicat că datorii către persoanele fizice și juridice nu are.

Remarcă că din anexa procesului – verbal al consiliului AEÎ „Colicăuți” din 29 decembrie 2009, este indicat că împrumutul a fost rambursat la 29 decembrie 2009.

Conchide că este dubios faptul precum că la 29 decembrie 2009 se face referire că au fost rambursate mijloacele bănești în mărime de 30000 lei, în cerere de împrumut din 28 decembrie 2009 este indicat că datorii nu are, iar la 30 decembrie 2009 de indică că a fost primită suma de 35000 lei.

Susține că la semnarea contractului de împrumut, părțile au avut intenția de a ascunde actul juridic din 31 martie 2009, din motive necunoscute ei, ori aceasta nu a restituit suma de 30000 lei, astfel cum se pretinde în anexa procesului – verbal din 29 decembrie 2009 al consiliului AEÎ „Colicăuți” din lipsa mijloacelor bănești, iar AEÎ „Colicăuți” la 30 decembrie 2009, nu dispunea de mijloace bănești pentru a le acorda membrilor săi ori sunt numeroase contracte de împrumut la alți membri ai AEÎ „Colicăuți” care, de asemenea, au primit sume de bani fără a le număra.

Prin hotărârea Judecătoriei Briceni din 18 mai 2013 a fost admisă acțiunea AEÎ „Colicăuți”, încasată de la Alexandra Medvețcaia în beneficiul AEÎ „Colicăuți” suma de 35000 lei cu titlu de împrumut restant și suma de 9950,69 lei cu titlu de dobândă restantă, suma de 12600 lei cu titlu de penalități la împrumut restant, suma de 1448,93 lei penalități la dobândă restantă, suma de 2122,53 lei cu titlu de dobândă de întârziere, în total suma de 61122,15 lei, precum și suma de 1833,67 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 04 noiembrie 2014, a fost respins apelul declarat de Alexandra Medvețcaia și menținută hotărârea primei instanțe.

La 20 februarie 2015, Alexandra Medvețcaia a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 04 noiembrie 2014, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie admisă acțiunea reconvențională, iar acțiunea înaintată de AEÎ „Colicăuți” să fie respinsă ca neîntemeiată și tardivă în partea încasării penalității.

În motivarea recursului a invocat dzacordul cu decizia recurată, considerând că instanțele ierarhic inferioare nu au aplicat legea pertinentă.

Susține că în motivarea nulității contractului de împrumut a adus mai multe argumente ce dovedesc temeiul, cât și probele ce justifică acțiunea reconvențională înaintată, iar instanța de fond și cea de apel nu au aplicat legea care trebuia să fie aplicată și anume prevederile legale cu privire la nulitatea actului juridic, lipsa consimțământului asupra încheierii actelor juridice și modul defectuos al evidenței contabile.

Subliniază că intenția părților la încheierea contractului nu a fost de a acorda și respectiv, de a primi careva mijloace bănești, care, de altfel, nu au fost primite, din lipsa materială a acestora, contractul nefiind executat fizic în lipsa resurselor financiare, evidența contabilă confirmând aceste circumstanțe de drept.

Afirmă că instanțele ierarhic inferioare nu au aplicat legea cu privire la fictivitatea contractului și anume art. 221 alin. (1) Cod civil, care prevede că actul juridic încheiat fără intenția de a produce efecte juridice este nul.

Invocă prevederile art. 17 alin. (1) al Legii contabilității, potrivit cărora deținerea de către entitate a activelor cu orice titlu, înregistrarea surselor de proveniență a acestora și a faptelor economice fără documentarea și reflectarea acestora în contabilitate se interzic.

Menționează și prevederile pct. 22 al Hotărârii Guvernului privind aprobarea Normelor pentru efectuarea operațiunilor de casă în economia națională a Republicii Moldova, care statutează că în registrul de casă a întreprinderii se ține evidența tuturor încasărilor și eliberărilor de numerar.

Iar potrivit pct. 24 din Hotărârea nominalizată, înscrierile în registru de casă se fac de către casier imediat după primirea sau eliberarea banilor pe fiecare dispoziție sau alt document de substituie. Zilnic, la sfârșitul zilei de lucru, casierul face totalul operațiunilor, transcrie restul de bani din casă pentru ziua următoare și predă contabilității, contra chitanță, exemplarul doi detașabil (copia înscrierilor din registrul de casă pentru ziua respectivă) cu documentele de casă de încasare și de cheltuieli, notificând acest lucru contra semnătură în registrul de casă.

Relatează că registrul de casă care este documentul contabil ce reflectă consecutivitatea încasărilor și eliberărilor de numerar, indică că la sfârșitul zilei de 29 decembrie 2009, intimatul deținea suma de 26850 lei și nicidecum suma de 35000 lei pentru a fi acordată, aceiași sumă fiind indicată și cu ziua imediat următoare în litigiu, fapt confirmat din mențiunile registrului de casă.

Susține că în lipsa încasărilor de numerar, AEÎ „Colicăuți” nu putea să acorde suma de 35000 lei, ori înscrierile din registru se fac imediat după primirea banilor și/sau eliberarea acestora, iar intimatul până a indica în registrul de casă în calitate de plăți suma de 35000 lei ca acordată nu a încasat nimic, neavând mijloace bănești pentru a fi eliberate, iar concluzia că la 30 decembrie 2009, intimatul a încasat peste 850000 lei și a efectuat plăți în sumă de 850000 lei, necesită a fi apreciată critic.

Conchide că instanțele ierarhic inferioare nu au ținut cont de prevederile pertinente aplicabile circumstanțelor de fapt ale pricinii indicate, dar și prevederile art. 201 Cod civil, care prevede expres că actul juridic se consideră neîncheiat în cazul în care esența consimțământului nu poate fi determinată cu certitudine nici din exprimarea exteriorizată și nici din alte circumstanțe ale încheierii sale. Nici prevederile art. 670 Cod civil, potrivit căruia este nul contractul al cărui obiect reprezintă o prestație imposibilă, nu a fost aplicat de instanțele ierarhic inferioare.

Remarcă că dispunerea încasării penalității este neîntemeiată și tardivă. Astfel, instanța de fond și cea de apel urmau să aplice normele cu privire la prescripția extinctivă a penalității la împrumutul restant și la dobânda restantă în mărime de 12600 lei și corespunzător 1448 lei.

Prin urmare, conform art. 268 Cod civil, este stabilit că se prescriu în termen de 6 luni, acțiunile privind încasarea penalității.

Mai indică că termenul de prescriere, de stingere a dreptului la penalitate de 6 luni se referă la perioada ce începe de la scadența contractului de împrumut 01 februarie 2012 și data când acțiunea a fost înaintată în instanța de judecată care este 11 septembrie 2012 și nu perioada în care se permite calcularea penalității, or, art. 268 Cod civil, prevede prescrierea acțiunii privind încasarea penalității și nu prescrierea calculului încasării penalității.

Consideră că instanța de fond și cea de apel nu a ținut cont de modul de calcul și limita calculării dobânzii contractuale fiind dispusă neîntemeiat încasarea sumei de 9950 lei, cu titlu de dobândă contractuală restantă suma calculată după scadența contractului de împrumut.

La 17 aprilie 2015, AEÎ „Colicăuți” a depus referință la recursul Alexandrei Medvețcaia, solicitând declararea recursului ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele cauzei rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților, inclusiv a recurente, la 19 decembrie 2014, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire nr. 26277 (f. d. 63, vol. II), fiind recepționată de recurentă la 26 decembrie 2014, fapt confirmat prin avizul de recepție (f. d. 64).

Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 20 februarie 2015, în termen.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Alexandra Medvețcaia nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Aici, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul declarat de Alexandra Medvețcaia, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Alexandra Medvețcaia ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

dispune:

Recursul declarat de Alexandra Medvețcaia se consideră inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Valentina Clevadi